

Udkast

Forslag til

Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, retspleje- loven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab

(Ægteskab mellem to personer af samme køn)

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2007, som ændret bl.a. ved § 3 i lov nr. 349 af 6. maj 2009, § 5 i lov nr. 221 af 21. marts 2011 og senest ved § 2 i lov nr. 601 af 14. juni 2011, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften til kapitel 1* affattes således:

”Lovens anvendelsesområde og ægteskabsbetingelser”

2. § 1 ophæves, og i stedet indsættes:

”§ 1. Loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn.

Stk. 2. Bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn.

§ 1 a. Den, som er under 18 år, må ikke indgå ægteskab uden tilladelse fra den myndighed, som efter § 13 skal prøve ægteskabsbetingelserne. Den myndighed, som efter § 13 skal prøve ægteskabsbetingelserne, kan ved meddelelse af tilladelse til indgåelse af ægteskab til en ung under 18 år fastsætte vilkår om, at den unge trods ægteskabet fortsat er mindreårig og dermed umyndig indtil det fyldte 18. år.”

3. I § 10, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres ”indgå ægteskab eller registreret partnerskab” til: ”indgå ægteskab”.

4. I § 43 a, *stk. 1*, ændres ”§ 448 c, stk. 1 og 3” til: ”§ 448 c, stk. 1, 2 og 4”.

5. I § 58 b, *stk. 1*, ændres ”§§ 1” til: ”§§ 1 a”.

6. Efter § 58 c indsættes i *kapitel 5 a*:

”§ 58 d. Et partnerskab, der er registreret efter lov om registreret partnerskab, kan efter parternes ønske omdannes til et ægteskab af den myndighed, der er nævnt i § 13. Social- og integrationsministeren kan fastsætte regler herom.”

7. I § 66 indsættes efter *stk. 1* som *stk. 2*:

”*Stk. 2.* Bestemmelser i internationale overenskomster finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.”

§ 2

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1063 af 17. november 2011, foretages følgende ændringer:

1. I § 448 c indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

”Stk. 2. En sagsøger kan endvidere her i riget få behandlet en sag om opløsning af ægteskab mellem to personer af samme køn, når ægteskabet er indgået her, og ægteskabet ikke anerkendes i det land, hvor parterne bor, fordi ægteskabet er indgået mellem to personer af samme køn.”

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

2. I § 448 c, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres ”stk. 1 og 2” til: ”stk. 1-3”.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 15. juni 2012.

Stk. 2. Lov om registreret partnerskab, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. oktober 2005, ophæves, men finder fortsat anvendelse på partnerskaber, som er registreret før den 15. juni 2012.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Loven, bortset fra § 2, kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning og baggrund
2. Lovforslagets indhold
 - 2.1. Indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn
 - 2.1.1 Gældende ret
 - 2.1.2. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Retsvirkningerne af et ægteskab indgået mellem to personer af samme køn
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Omdannelse af et registreret partnerskab til et ægteskab
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Den foreslåede ordning
 - 2.4. Ophævelse af tilknytningskravet
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Den foreslåede ordning
 - 2.5. Ændring af retsplejeloven – international kompetence i Danmark til at behandle sager om opløsning af ægteskab mellem to personer af samme køn, der er indgået her i landet
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Den foreslåede ordning
3. Ligestillingsmæssige konsekvenser
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder, organisationer m.v.
10. Samlet vurdering af lovforslagets konsekvenser

1. Indledning og baggrund

Af regeringsgrundlaget ”Et Danmark, der står sammen” fremgår følgende:

”Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering. Regeringen vil derfor fjerne forbuddet mod vielser af homoseksuelle i folkekirken og i øvrigt undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning.”

Lovforslaget udmønter delvist dette punkt i regeringsgrundlaget.

I 1989 indførte Danmark – som det første land i verden – ved lov nr. 372 af 7. juni 1989 om registreret partnerskab muligheden for, at personer af samme køn kunne indgå registreret partnerskab med retsvirkninger, der i vidt omfang svarede til retsvirkningerne af ægteskab. Siden da er der i

lovgivningen sket en gradvis tilnærmelse af partnerskab til ægteskab således, at et registreret partnerskab i dag har stort set samme retsvirkninger som et ægteskab. Et registreret partnerskab kan dog i modsætning til et ægteskab ikke indgås ved en kirkelig handling, men kun ved en borgerlig handling.

Selvom ægteskab og registreret partnerskab stort set har samme retsvirkninger, er der dog efter dansk ret juridisk set tale om to forskellige retsinstitutter.

Det overordnede formål med lovforslaget er at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab. I forhold til den gældende retstilstand får personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab ved en kirkelig handling i stedet for som i dag alene at kunne indgå registreret partnerskab ved en borgerlig handling.

Det foreslås derfor, at det i ægteskabsloven (lov om indgåelse og opløsning af ægteskab, jf. lovbeholdtørelse nr. 38 af 15. januar 2007) fastslås, at loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn. Det foreslås samtidig, at partnerskabsloven (lov om registreret partnerskab, jf. lovbeholdtørelse nr. 938 af 10. oktober 2005) ophæves, og at det skal være muligt for registrerede partnere at omdanne deres partnerskab til et ægteskab.

Det foreslås endeligt, at et ægteskab indgået mellem to personer af samme køn indtil videre skal have de samme retsvirkninger som et registreret partnerskab, jf. nærmere nedenfor. Dette indebærer, at der indsættes en bestemmelse i ægteskabsloven om, at bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på et ægteskab mellem to personer af samme køn, og at bestemmelser i internationale overenskomster ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.

I flere europæiske lande er der indført en fuldstændig eller næsten fuldstændig ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn i forhold til ægteskabslovgivningen. I lande som eksempelvis Belgien, Holland, Island, Norge, Portugal, Spanien og Sverige kan par af samme køn således indgå ægteskab med de samme retsvirkninger som et ægteskab indgået mellem par af forskelligt køn. I andre europæiske lande har par af samme køn fået mulighed for at indgå registreret partnerskab. Dette gælder eksempelvis Finland, Storbritannien, Tjekkiet og Tyskland.

Spørgsmålet om ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn i forhold til ægteskabslovgivningen og den familieretlige lovgivning i øvrigt har været behandlet adskillige gange i Folketinget de seneste år, ligesom spørgsmålet har været genstand for en ikke ubetydelig debat.

Regeringen ønsker nu at sikre en ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn på det familieretlige område og dermed bringe dansk ægteskabslovgivning på linje med ægteskabslovgivningen i en række andre europæiske lande, navnlig de skandinaviske.

Derfor fremsætter regeringen forslag om, at par af samme køn på samme måde som par af forskelligt køn kan indgå ægteskab. Der tages med forslaget således et stort skridt i retning af at gøre op med den skelnen, der igennem mange år har været mellem på den ene side ægteskab som et

retsligt institut, forbeholdt en mand og en kvinde, og på den anden side registreret partnerskab mellem par af samme køn.

Samtidig med fremsættelse af dette lovforslag fremsætter ministeren for ligestilling og kirke forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn), der skal sikre, at præster i folkekirken får en ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

Som nævnt ovenfor vil et ægteskab mellem to personer af samme køn indtil videre have de samme retsvirkninger som et registreret partnerskab, idet regeringen ønsker at undersøge yderligere tiltag i retning af en kønsneutral ægteskabslovgivning.

Da ægteskabsloven er udformet ud fra en forudsætning om, at ægteskab indgås mellem to personer af forskelligt køn, og den øvrige familieretlige lovgivning, herunder navnlig reglerne om faderskab i børneloven, relaterer sig hertil, er der tale om grundlæggende problemstillinger, som bør undergives selvstændige overvejelser, inden der foretages yderligere tiltag i retning af en kønsneutral ægteskabslovgivning. Der er derfor samtidig med lovforslaget iværksat en udredning herom.

2. Lovforslagets indhold

Lovforslaget indeholder følgende elementer:

- Indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn
- Retsvirkningerne af et ægteskab indgået mellem to personer af samme køn
- Omdannelse af et registreret partnerskab til et ægteskab
- Ophævelse af tilknytningskravet
- Ændring af retsplejeloven – international kompetence i Danmark til at behandle sager om opløsning af ægteskab mellem to personer af samme køn, der er indgået her i landet

2.1. Indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn

2.1.1. Gældende ret

Ægteskabsloven er udformet ud fra en forudsætning om, at ægteskab indgås mellem to personer af forskelligt køn. To personer af samme køn kan derimod indgå registreret partnerskab. Dette følger af partnerskabslovens § 1.

Det fremgår af partnerskabslovens § 2, at reglerne om indgåelse af ægteskab (ægteskabslovens kapitel 1 og 2) med visse undtagelser finder tilsvarende anvendelse på registrering af partnerskab. De bestemmelser i ægteskabslovens kapitel 1 og 2, som ikke finder anvendelse på registrering af partnerskab, vedrører kirkelige vielser.

To personer af samme køn kan altså indgå registreret partnerskab, men ikke ægteskab, og et partnerskab kan kun indgås ved en borgerlig handling.

2.1.2. Den foreslåede ordning

Regeringen foreslår, at der i ægteskabsloven indsættes en ny bestemmelse, der fastslår, at loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn.

Ved at fastslå i ægteskabsloven, at den finder anvendelse for både par af forskelligt køn og par af samme køn, bliver det muligt for par af samme køn at indgå ægteskab ved en borgerlig vielse eller ved en kirkelig vielse i folkekirken eller i et anerkendt eller godkendt trossamfund.

Retten for medlemmerne af folkekirken til kirkelig betjening er reguleret af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 572 af 17. juni 2009. Samtidig med fremsættelse af dette lovforslag fremsætter ministeren for ligestilling og kirke forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn), der skal sikre, at præster i folkekirken får en ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

Reglerne i ægteskabsloven om vielse af to personer af samme køn vil finde tilsvarende anvendelse på vielser i anerkendte og godkendte trossamfund. Herudover er adgangen til vielse i disse trossamfund ikke reguleret ved lov. For disse trossamfund vil ændringen betyde, at det vil være op til det enkelte trossamfund at bestemme, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet.

For at en vielse er gyldig, skal den efter ægteskabslovens § 21, stk. 1, være sket for en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og under iagttagelse af bestemmelsen i lovens § 20, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden ”erklære at ville ægte hinanden og derpå af denne forkyndes at være ægtefolk”.

Vielsesmyndighedernes vielsesritual skal som følge heraf indrettes på en sådan måde, at ritualet indeholder en viljeserklæring fra parterne om, at de vil giftes med hinanden, og at vielsesmyndigheden forkynder, at de nu er gift med hinanden. Dette gælder ved borgerlige vielser, vielser inden for folkekirken, og ved vielser i de anerkendte og godkendte trossamfund.

2.2. Retsvirkningerne af et ægteskab indgået mellem to personer af samme køn

2.2.1. Gældende ret

Et registreret partnerskab har med få undtagelser de samme retsvirkninger som et ægteskab, jf. partnerskabslovens §§ 3 og 4. Som det fremgår af afsnit 1, er der siden lovens ikrafttræden i 1989 sket en tilnærmelse af retsvirkningerne af registreret partnerskab til retsvirkningerne af ægteskab, sådan at forskellene mellem retsvirkningerne af de to retsinstitutter i dag er:

- At bestemmelser i dansk lovgivning, som indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på registreret partnerskab, og
- at bestemmelser i internationale traktater ikke finder anvendelse på registreret partnerskab, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.

2.2.2. Den foreslåede ordning

Som nævnt i afsnit 1 er der iværksat en udredning af konsekvenserne af en kønsneutral ægteskabslovgivning. Regeringen foreslår derfor, at ægteskab mellem to personer af samme køn indtil videre ikke får samme retsvirkninger som ægteskab mellem to personer af forskelligt køn, men derimod har de samme retsvirkninger som et registreret partnerskab.

Dette indebærer, at det i ægteskabsloven fastslås, at bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på et ægteskab mellem to personer af samme køn, og at bestemmelser i internationale overenskomster ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.

Efter regeringens opfattelse kan der først tages stilling til, hvilke yderligere tiltag der skal iværksættes i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning, når den nævnte udredning er gennemført.

2.3. Omdannelse af et registreret partnerskab til et ægteskab

2.3.1. Gældende ret

Det er efter dansk ret ikke muligt at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med den samme person to gange, medmindre ægteskabet eller det registrerede partnerskab i mellemtiden har været opløst.

2.3.2. Den foreslåede ordning

Regeringen foreslår, at det ved lovens ikrafttræden og efter fælles ønske fra parret bliver muligt at *omdanne* et partnerskab, der er registreret efter lov om registreret partnerskab, til et ægteskab. Dette kan ske ved, at parret anmoder kommunen om at omdanne deres partnerskab til et ægteskab.

En lignende mulighed findes i norsk og svensk ægteskabslovgivning.

Muligheden for at få et registreret partnerskab omdannet til et ægteskab gælder også, selvom ingen af parterne bor i Danmark.

Par, der vælger at omdanne deres registrerede partnerskab til et ægteskab, har mulighed for efterfølgende at få en kirkelig velsignelse af deres ægteskab.

Registrerede partnere kan således ikke efter lovens ikrafttræden *indgå* ægteskab.

Afhængigt af resultatet af den udredning, der er nævnt i afsnit 1, kan det overvejes, om registrerede partnere, der på det tidspunkt ikke har omdannet deres registrerede partnerskab til et ægteskab, vil kunne indgå ægteskab.

Med hensyn til de ressourcemæssige konsekvenser af muligheden for at omdanne registrerede partnerskaber til ægteskaber henvises til afsnit 4.

2.4. Ophævelse af tilknytningskravet

2.4.1. Gældende ret

Efter § 2, stk. 2, i partnerskabsloven gælder et særligt tilknytningskrav for indgåelse af registreret partnerskab. Tilknytningskravet medfører, at registreret partnerskab kun kan indgås i Danmark, hvis en af parterne har bopæl her i landet og dansk statsborgerskab, eller begge parter har haft bopæl her i landet i de sidste to år før registreringen. Med bopæl i Danmark og dansk statsborgerskab sidestilles bopæl og statsborgerskab i en række andre lande.

Baggrunden for det særlige krav om tilknytning til Danmark for at kunne indgå registreret partnerskab her i landet er ifølge bemærkningerne til partnerskabslovens § 2 bl.a. at undgå, at udenlandske par indgår registreret partnerskab her i landet, selvom registreringen ikke vil have retsvirkninger i deres hjemlande ("haltende partnerskaber").

Et tilsvarende tilknytningskrav findes ikke i relation til indgåelse af ægteskab i Danmark. Det kræves alene, at ægtefællerne har lovligt ophold i Danmark.

2.4.2. Den foreslåede ordning

På baggrund af den ovenfor nævnte udvikling i andre landes ægteskabslovgivning, jf. afsnit 1, og af hensyn til ligestilling i forhold til muligheden for at indgå ægteskab, uanset køn, foreslår regeringen, at tilknytningskravet i partnerskabslovens § 2 ikke videreføres i ægteskabsloven.

Det foreslås derfor, at par af samme køn fremover vil kunne indgå ægteskab i Danmark, selvom de ikke har en særlig tilknytning til Danmark, hvis de opfylder de almindelige betingelser for at indgå ægteskab, herunder betingelsen om lovligt ophold.

2.5. Ændring af retsplejeloven – international kompetence i Danmark til at behandle sager om opløsning af ægteskab mellem to personer af samme køn, der er indgået her i landet

2.5.1. Gældende ret

Efter partnerskabslovens § 5, stk. 1, finder reglerne om opløsning af ægteskab (separation og skilsmisse) i ægteskabsloven (kapitel 3, 4, 5 og 5 a) og i retsplejeloven (kapitel 42) tilsvarende anvendelse på opløsning af et registreret partnerskab.

Efter retsplejelovens § 448 c, der er indeholdt i lovens kapitel 42, forudsætter behandlingen af en sag om separation eller skilsmisse i Danmark normalt, at en af ægtefællerne bor her i landet, eller at der søges om skilsmisse på grundlag af en separation, der er meddelt her. En sag om separation eller skilsmisse kan efter bestemmelsen ikke behandles i Danmark, alene fordi ægteskabet er indgået her. Dette finder tilsvarende anvendelse ved opløsning af registreret partnerskab ved separation eller skilsmisse.

Partnerskabslovens § 5, stk. 3, indeholder en bestemmelse, der supplerer reglerne i retsplejeloven om international kompetence i separations- og skilsmissesager i relation til registrerede partnerskaber. Efter bestemmelsen kan et registreret partnerskab, der er indgået her i landet, uanset retsplejelovens § 448 c altid opløses her, hvis ingen af parterne bor i et land, der er omfattet af partnerskabslovens § 2, stk. 3. Efter denne bestemmelse sidestilles i relation til indgåelse af registreret partnerskab her i landet bopæl og statsborgerskab i lande, der har en lovgivning om registreret partnerskab, der svarer til den danske.

Baggrunden for bestemmelsen er, at et registreret partnerskab ikke kan forventes at kunne opløses i lande, hvor landets lovgivning medfører, at registreret partnerskab, som det kendes i dansk ret, slet ikke anerkendes. Partnerskabslovens § 5, stk. 3, giver derfor parterne mulighed for at få et partnerskab, der er indgået i Danmark, opløst her i landet, selvom ingen af parterne bor her, hvis parterne bor i et sådant land.

2.5.2. Den foreslåede ordning

De gældende regler om opløsning af ægteskab i ægteskabsloven og retsplejeloven vil være direkte anvendelige på sager om opløsning af ægteskab mellem to personer af samme køn. Der er derfor ikke behov for at videreføre partnerskabslovens § 5, stk. 1.

Dette indebærer bl.a., at danske myndigheders internationale kompetence til at behandle en sag om opløsning af et ægteskab mellem to personer af samme køn er reguleret af retsplejelovens § 448 c.

Regeringen foreslår dog, at hovedindholdet af partnerskabslovens § 5, stk. 3, videreføres i en modificeret form ved, at der i retsplejelovens § 448 c indsættes en særregel om international kompetence i sager om opløsning af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Efter den foreslåede bestemmelse kan en sagsøger her i landet få behandlet en sag om opløsning af et ægteskab mellem to personer af samme køn, der er indgået i Danmark, forudsat at ægteskabet ikke anerkendes i det land, hvor parterne bor, fordi ægteskabet er indgået mellem to personer af samme køn.

3. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Formålet med lovforslaget er, at det i ægteskabsloven fastslås, at loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn. Forslaget giver dermed par af samme køn mulighed for at indgå ægteskab ved borgerlig eller kirkelig vielse i lighed med par af forskelligt køn. Det vurderes på den baggrund, at der ikke vil ske forskelsbehandling på grund af personers køn, og at lovforslaget derfor er kønsneutralt.

Lovforslaget vurderes på denne baggrund at have positive ligestillingsmæssige konsekvenser.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget medfører samlet set ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner.

Lovforslagets samlede økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (Bruxelles IIa-forordningen) indeholder bl.a. regler om medlemsstaternes internationale kompetence i sager om separation eller skilsmisse. På grund af det danske forbehold vedrørende retlige og indre anliggender deltog Danmark ikke i vedtagelsen af forordningen, som ikke er bindende for Danmark, hvorfor den ikke finder anvendelse i Danmark.

Forslaget indeholder således ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder, organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.: Advokatsamfundet, Biskopperne, Byretterne, Danmarks Provsteforening, Danske Advokater, Danske FAMILIEadvokater, Den Danske Dommerforening, Den Danske Præsteforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, Vestre Landsret, Østre Landsret og samtlige anerkendte og godkendte trossamfund.

10. Samlet vurdering af lovforslagets konsekvenser

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for	Ingen	Ingen

erhvervslivet m.v.		
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1-2

Det gældende *kapitel 1* i ægteskabsloven foreslås udvidet til også at omfatte en bestemmelse, der fastlægger lovens anvendelsesområde. Ægteskab har efter fast antagelse hidtil været forbeholdt par af forskelligt køn. Med henblik på at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab fastslås det i loven, at den finder anvendelse for ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn. En sådan bestemmelse om lovens anvendelsesområde foreslås indsat i begyndelsen af *kapitel 1* i en ny § 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

Det foreslås i *stk. 1*, i den nye § 1, at det fastslås i ægteskabsloven, at den finder anvendelse for både par af forskelligt køn og par af samme køn. Herved bliver det muligt for par af samme køn at indgå ægteskab ved en borgerlig vielse eller ved en kirkelig vielse i folkekirken eller i et anerkendt eller godkendt trossamfund.

Da et ægteskab mellem to personer af samme køn efter forslaget skal have samme retsvirkninger som et registreret partnerskab, er det nødvendigt at videreføre de gældende bestemmelser herom i forhold til ægteskaber mellem to personer af samme køn.

Disse bestemmelser findes i dag i § 4 i partnerskabsloven. Af § 4, stk. 1, fremgår det, at bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på det registrerede partnerskab.

Det foreslås, at bestemmelsen i § 4, stk. 1, i partnerskabsloven videreføres ved, at der i den foreslåede nye § 1, *stk. 2*, indsættes en bestemmelse, hvorefter bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på ægteskaber mellem to personer af samme køn.

Den gældende § 1 i ægteskabsloven om ægteskabsbetingelser for personer under 18 år videreføres uændret, men bliver herefter § 1 *a*.

Endelig foreslås det i lovforslagets § 1, nr. 1, at overskriften til lovens *kapitel 1* udvides til også at omfatte "lovens anvendelsesområde".

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.1.

Til nr. 3

Som en konsekvens af, at partnerskabsloven efter lovforslagets § 3, stk. 2, foreslås ophævet, ændres § 10, stk. 1, 1. pkt., i ægteskabsloven. Efter bestemmelsen må den efterlevende ægtefælle eller registrerede partner ikke indgå ægteskab eller partnerskab, hvis det tidligere ægteskab eller registreret partnerskab er opløst ved død, medmindre dødsbobehandling ved bobestyrer eller offentligt skifte er påbegyndt, eller privat skifte er afsluttet.

Da to personer af samme køn efter denne lovs ikrafttræden fremover ikke vil kunne indgå registreret partnerskab, men derimod ægteskab, er det nødvendigt at ændre ordlyden af bestemmelsen således, at ordene ”eller registreret partnerskab” udgår af bestemmelsen. Der er således ikke herudover tilsigtet nogen ændring af retstilstanden.

Til nr. 4

Ægteskabslovens § 43 a, stk. 1, indeholder henvisninger til retsplejelovens § 448 c, stk. 1 og 3, der regulerer Danmarks internationale kompetence i sager om opløsning af ægteskab.

Ved lovforslagets § 2 foreslås retsplejelovens § 448 c ændret ved indsættelse af et nyt stykke 2, hvorefter en sagsøger her i riget kan få behandlet en sag om opløsning (separation og skilsmisse) af ægteskab mellem to personer af samme køn, når ægteskabet er indgået her, og ægteskabet ikke anerkendes i det land, hvor parterne bor, fordi ægteskabet er indgået mellem to personer af samme køn. Bestemmelsens stk. 3 bliver herved stk. 4.

Det foreslås derfor, at ægteskabslovens § 43 a, stk. 1, ændres således, at den henviser til retsplejelovens § 448 c, stk. 1, 2 og 4.

Til nr. 5

§ 58 b, stk. 1, i ægteskabsloven ændres som konsekvens af, at den gældende § 1 i ægteskabsloven foreslås ændret til § 1 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 2. Da der i § 58 b, stk. 1, er en henvisning til den gældende § 1, er det nødvendigt at ændre denne henvisning til § 1 a.

Til nr. 6

Det foreslås, at det ved lovens ikrafttræden bliver muligt for par, der lever i et registreret partnerskab, at omdanne deres partnerskab til et ægteskab. Dette kan ske ved, at parret anmoder kommunen om at omdanne deres partnerskab til et ægteskab.

Derfor indsættes med § 58 d en ny bestemmelse om omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab.

Det foreslås, at et par, der lever i et registreret partnerskab, efter lovens ikrafttræden kan anmode den myndighed, der er nævnt i § 13, stk. 1, i ægteskabsloven – dvs. kommunen – om at omdanne deres partnerskab til et ægteskab. Det er en forudsætning, at begge parter ønsker det registrerede partnerskab omdannet til et ægteskab.

Når det af kommunen er konstateret, at begge parter ønsker det registrerede partnerskab omdannet, kan kommunen herefter udstede en vielsesattest til parret i stedet for deres partnerskabsattest, og parret vil i CPR-registret være registreret som ægtefæller, men med datoen for indgåelsen af partnerskabet som vielsesdag.

Det er efter dansk ret ikke muligt at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med den samme person to gange med de samme retsvirkninger, medmindre ægteskabet eller det registrerede partnerskab i mellemtiden har været opløst. Par, der vælger at få omdannet deres partnerskab til et ægteskab, har mulighed for efterfølgende at få en kirkelig velsignelse af deres ægteskab, men de har ikke mulighed for at indgå ægteskab.

Det foreslås videre, at social- og integrationsministeren skal kunne fastsætte regler om behandlingen af anmodninger om omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.

Til nr. 7

Da et ægteskab mellem to personer af samme køn som nævnt i de almindelige bemærkninger i afsnit 1 efter forslaget skal have samme retsvirkninger som et registreret partnerskab, er det nødvendigt at videreføre partnerskabslovens bestemmelser herom i ægteskabsloven.

Dette omfatter bl.a. § 4, stk. 2, i partnerskabsloven, hvorefter bestemmelser i internationale traktater ikke finder anvendelse på det registrerede partnerskab, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.

Det foreslås, at en tilsvarende bestemmelse indsættes i ægteskabslovens § 66, der vedrører internationale overenskomster om forholdet mellem dansk og anden stats lovgivning om ægteskabs indgåelse og opløsning. Ændringen af ordlyden af bestemmelsen har ingen indholdsmæssig betydning.

Til § 2

Til nr. 1-2

Bestemmelserne i § 448 c regulerer Danmarks internationale kompetence i sager om opløsning af ægteskab. Denne bestemmelse vil også finde anvendelse på opløsning af et ægteskab mellem to personer af samme køn, herunder på et ægteskab der er omdannet fra registreret partnerskab til ægteskab efter den foreslåede bestemmelse i ægteskabslovens § 58 d, jf. forslagets § 1, nr. 6.

Ved den foreslåede nye bestemmelse i *stk. 2* i § 448 c i retsplejeloven videreføres hovedindholdet af § 5, stk. 3, i partnerskabsloven, dog i en modificeret form. Efter den foreslåede bestemmelse kan en sagsøger her i landet få behandlet en sag om opløsning af et ægteskab mellem to personer af samme køn, der er indgået i Danmark. Dette forudsætter dog, at ægteskabet ikke anerkendes i det land, hvor parterne bor, fordi ægteskabet er indgået mellem to personer af samme køn.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at et ægteskab mellem to personer af samme køn, der er indgået i Danmark, også vil kunne opløses her i landet, hvis ægtefællerne bor i et land, hvor deres ægteskab ikke anerkendes, fordi ægteskabet er indgået mellem to personer af samme køn. Bestemmelsen supplerer således de almindelige regler om retternes kompetence i sager om ægteskab i § 448 c, stk. 1.

Efter den gældende bestemmelse i § 448 c, stk. 3, som bliver § 448 c, stk. 4, kan kompetencereglerne i stk. 1 og i stk. 2 (der bliver stk. 3) fraviges efter overenskomst med fremmed stat. Det foreslås, at dette også skal gælde i forhold til kompetencebestemmelsen i det nye stk. 2, således at stk. 4 ændres til også at omfatte bestemmelsen i stk. 2.

Til § 3

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Med det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt, den 15. juni 2012, er der taget hensyn til udstedelse af de administrative forskrifter, der er nødvendige for at gennemføre forslaget, herunder udarbejdelse af nye blanketter til brug for ægteskabsager og nødvendige tilpasninger i CPR-registret.

Før parterne kan indgå ægteskab, skal kommunen foretage en prøvelse af, om betingelserne herfor er opfyldt. Ægteskabsbetingelserne fremgår af ægteskabslovens kapitel 1.

Fra lovens ikrafttræden kan der foretages prøvelse af ægteskabsbetingelserne med henblik på indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn.

Anmodninger om prøvelse med henblik på indgåelse af registreret partnerskab, der er indgivet til kommunen inden den 15. juni 2012, kan danne grundlag for indgåelse af ægteskab, såfremt betingelserne for at indgå ægteskab i øvrigt er opfyldt. Er der inden den 15. juni 2012 udstedt prøvelsesattest med henblik på indgåelse af registreret partnerskab, kan denne ligeledes danne grundlag for indgåelse af ægteskab inden for attestens gyldighedsperiode, jf. ægteskabslovens § 19, stk. 1.

Stk. 2 indeholder en overgangsbestemmelse om, at de hidtil gældende regler fortsat finder anvendelse for registrerede partnerskaber, som er indgået før lovens ikrafttræden. Partnerskabsloven skal således fortsat finde anvendelse for de registrerede partnerskaber, som ikke omdannes til et ægteskab.

Dette indebærer, at der ikke kan indgås registreret partnerskab fra den 15. juni 2012. Registrerede partnerskaber, der er indgået inden den 15. juni 2012, består fortsat med de retsvirkninger, som partnerskabsloven i dag giver dem, ligesom partnerskabsloven fortsat finder anvendelse ved opløsning af disse partnerskaber.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger i afsnit 1 er det muligt at indgå registreret partnerskab i andre lande. Sådanne partnerskaber anerkendes i dag efter dansk ret, hvis deres retsvirkninger svarer til retsvirkningerne af et registreret partnerskab efter partnerskabsloven. I så fald kan partnerskabet registreres i CPR. Selvom partnerskabsloven ophæves, opretholdes denne retstilstand.

Til § 4

Bestemmelsens *stk. 1* vedrører lovens territoriale område. Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

I *stk. 2* foreslås det, at loven ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger. Lovens § 2

skal dog ikke kunne sættes i kraft, da retsplejeloven ikke gælder for hverken Færøerne eller Grønland.

Ægteskabsloven er sat i kraft for Grønland, jf. anordning nr. 307 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning med senere ændringer. Partnerskabsloven er ligeledes sat i kraft for Grønland, jf. anordning nr. 375 af 15. maj 2009 om ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af lov om registreret partnerskab m.v.

Ægteskabsloven er også sat i kraft for Færøerne, jf. anordning nr. 37 af 22. januar 2002 om ikrafttræden for Færøerne af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning, mens partnerskabsloven ikke er sat i kraft for Færøerne.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2007, som ændret bl.a. ved § 3 i lov nr. 349 af 6. maj 2009, § 5 i lov nr. 221 af 21. marts 2011 og senest ved § 2 i lov nr. 601 af 14. juni 2011, foretages følgende ændringer:

Kapitel 1 Ægteskabsbetingelser

1. *Overskriften til kapitel 1* affattes således:

”Lovens anvendelsesområde og ægteskabsbetingelser”

2. § 1 ophæves, og i stedet indsættes:

”§ 1. Loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn.

Stk. 2. Bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn.

§ 1. Den, som er under 18 år, må ikke indgå ægteskab uden tilladelse fra den myndighed, som efter § 13 skal prøve ægteskabsbetingelserne. Den myndighed, som efter § 13 skal prøve ægteskabsbetingelserne, kan ved meddelelse af tilladelse til indgåelse af ægteskab til en ung under 18 år fastsætte vilkår om, at den unge trods ægteskabet fortsat er mindreårig og dermed umyndig indtil det fyldte 18. år.

§ 10. Er et tidligere ægteskab eller registreret partnerskab opløst ved død, må den efterlevende ægtefælle eller registrerede partner ikke indgå ægteskab eller registreret partnerskab, før dødsbobehandling ved bobestyrer eller offentligt skifte er påbegyndt, eller privat skifte

§ 1 a. Den, som er under 18 år, må ikke indgå ægteskab uden tilladelse fra den myndighed, som efter § 13 skal prøve ægteskabsbetingelserne. Den myndighed, som efter § 13 skal prøve ægteskabsbetingelserne, kan ved meddelelse af tilladelse til indgåelse af ægteskab til en ung under 18 år fastsætte vilkår om, at den unge trods ægteskabet fortsat er mindreårig og dermed umyndig indtil det fyldte 18. år.”

3. I § 10, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres ”indgå ægteskab eller registreret partnerskab” til: ”indgå ægteskab”.

er afsluttet. Dette gælder dog ikke, hvis

1)-4) ...

Stk. 2. ...

Stk. 3. (Ophævet)

§ 43 a. Statsforvaltningen kan behandle en ansøgning om separation eller skilsmisse, hvis betingelserne i retsplejelovens § 448 c, stk. 1 og 3, er opfyldt.

Stk. 2. ...

§ 58 b. Afgørelser efter §§ 1 og 4, § 10, stk. 2, og § 11 a, stk. 2, samt afgørelser om anerkendelse af udenlandske skilsmisser til brug for prøvelse af ægteskabsbetingelserne kan påklages til ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

Stk. 2. ...

§ 66. Ved overenskomst med fremmed stat eller af ministeren for familie- og forbrugeranliggender kan der fastsættes regler om forholdet mellem dansk og anden stats lovgivning om ægteskabs indgåelse og opløsning.

§ 448 c. Sag om ægteskab kan behandles her i riget, såfremt

4. I § 43 a, stk. 1, ændres ”§ 448 c, stk. 1 og 3” til: ”§ 448 c, stk. 1, 2 og 4”.

5. I § 58 b, stk. 1, ændres ”§§ 1” til: ”§§ 1 a”.

6. Efter § 58 c indsættes i *kapitel 5 a*:

”§ 58 d. Et partnerskab, der er registreret efter lov om registreret partnerskab, kan efter parternes ønske omdannes til et ægteskab af den myndighed, der er nævnt i § 13. Social- og integrationsministeren kan fastsætte regler herom.”

7. I § 66 indsættes efter stk. 1 som *stk. 2*:

”*Stk. 2.* Bestemmelser i internationale overenskomster finder ikke anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.”

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1063 af 17. november 2011, foretages følgende ændringer:

1. I § 448 c indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

”*Stk. 2.* En sagsøger kan endvidere her i riget få behandlet en sag om opløsning af ægteskab

- 1) sagsøgte har bopæl her,
 - 2) sagsøgeren har bopæl her og enten har boet her i de sidste to år eller tidligere har haft bopæl her,
 - 3) sagsøgeren er dansk statsborger, og det godtgøres, at han på grund af sit statsborgerskab ikke vil kunne anlægge sag i det land, hvor han har bopæl,
 - 4) begge parter er danske statsborgere, og sagsøgte ikke modsætter sig indbringelse for dansk domstol, eller
 - 5) skilsmisse søges på grundlag af separation meddelt her i landet inden for de sidste fem år.
- Stk. 2.* Sag om et ægteskabs omstødelse eller beståen kan indbringes for retten her i riget, når ægteskabet er indgået her.
- Stk. 3.* Reglerne i stk. 1 og 2 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

mellem to personer af samme køn, når ægteskabet er indgået her, og ægteskabet ikke anerkendes i det land, hvor parterne bor, fordi ægteskabet er indgået mellem to personer af samme køn.”

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

2. I § 448 c, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres ”stk. 1 og 2” til: ”stk. 1-3”.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 15. juni 2012.
Stk. 2. Lov om registreret partnerskab, jf. lov-bekendtgørelse nr. 938 af 10. oktober 2005, ophæves, men finder fortsat anvendelse på partnerskaber, som er registreret før den 15. juni 2012.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.
Stk. 2. Loven, bortset fra § 2, kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.